Kurz typologie temperátních a oreoboreálních lesů

(4) BUČINY (BK)

Skladba synuzie

Skladba synuzie podrostu

Vazba na abiotické prostředí

Přehled skupin typů geobiocénů

Přehled stanovištních jednotek

Postavení v ekologické mřížce

Chorologicko-chronologická skladba

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Státním rozpočtem ČR InoBio – CZ.1.07/2.2.00/28.0018

BUČINY (BK)

Skladba synuzie dřevin:

Naprosto dominující dřevinou je BUK LESNÍ (*Fagus sylvatica*), který zejména ve flyšových oblastech má schopnost tvořit monocenózy.

Taktéž v bezjedlovém území ovládá prostor jako jedna determinanta.

V klimaticko vegetační oblasti ovlivněné klimatem od Severního a Baltického moře k buku přistupuje jako přimíšený nebo až subdominující druh zejména JEDLE BĚLOKORÁ (*Abies alba*) a buk zde netvoří cenózy charakteru holých nebo typických bučin.

BUČINY (BK)

Skladba synuzie dřevin:

Na chudších a chudých půdách mimo jedle se výrazněji uplatňuje také **DUB ZIMNÍ** (*Quercus petraea*), který ovšem hranici 4. vegetačního stupně víceméně směrem nahoru nepřekračuje. Na teplých expozicích na spodní hranici tohoto vegetačního stupně se může na živných půdách prosadit.

Bučiny jsou **bohatě strukturované**, s často třemi až čtyřmi generacemi buku, keřové patro pak není příliš vyvinuto.

Tato vrstevnatost se snižuje dle půdních poměrů (vysýchavější mělké půdy, prudké kamenité svahy apod.). Na velmi chudých nebo skeletnatých půdách je vertikální struktura jednodušší, a **další dřeviny vstupují** do uvolněnější skladby – **BOROVICE LESNÍ** (*Pinus sylvestris*), **BŘÍZA BÍLÁ** (*Betula pendula*).

Na skeletnatých půdách či půdách velmi mělkých dřeviny (včetně buku) mají zakrslý vzrůst.

BUČINY (BK)

Skladba synuzie dřevin:

Na hlinitých, obohacených půdách se přidává i **LÍPA SRDČITÁ** (*Tilia cordata*); **na půdách obohacených, kamenitých** jsou významnou příměsí až subdominantou **cenné listnáče – kromě lípy srdčité, JAVOR MLÉČ** (*Acer platanoides*), **JAVOR KLEN** (*Acer pseudoplatanus*), **JILM HORSKÝ** (*Ulmus glabra*) - **v rozvinuté vertikální struktuře.**

Patro keřů je zastoupeno druhy: Daphne mezereum (*lýkovec vonný*), Sambucus nigra (*bez černý*) a z vyššího vegetačního stupně sem zasahující Sambucus racemosa (*bez hroznatý*) a Lonicera xylosteum (*zimolez pýřitý*).

BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Ekologicko-cenotická skladba je charakteristická převahou druhů mezofilního charakteru /vyskytujících se od 2. vegetačního stupně/ tzv. průvodců buku.

Vyskytují se též druhy k teplotnímu režimu indiferentní, jdoucí v celé škále vegetační stupňovitosti od 1. vegetačního stupně až do hor.

Charakteristicky se objevují druhy sestupující, podhorského charakteru vrchovin, a to i na vůdčích řadách, pravidelně, i když nemusí být s velkou četností.

BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Z hlediska trofického se jedná o celou škálu ekologických skupin druhů od oligotrofních po mezotrofní, až heminitrofilní a nitrofilní či hemibázické, a to dle povahy půdotvorných substrátů.

Převažují mezofyty; druhy vlhkomilně laděné přistupují jen místy a to na místech vlhčích, hlinitých, uléhavých (výjimkou jsou prameniště v klenbě okolního porostu /edafická kategorie V-vlhká/, kde tyto druhy převažují);

Druhy snášející i vysýchání půdy se objevují v porostech zakrslého vzrůstu.

Synuzie podrostu má velkou pokryvnost a je středně bohatá;

v čistých porostech buku ale diverzita silně klesá a v holých bučinách je velmi nízká.

BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Převažují: Galium odoratum (*mařinka vonná*), Melica uniflora (*strdivka jednokvětá*), Dentaria bulbifera (*kyčelnice cibulkonosná*), dále se uplatňují: *Carex digitata* (ostřice prstnatá), *Festuca altissima* (kostřava lesní), *Carex sylvatica* (ostřice lesní), *Oxalis acetosella* (šťavel kyselý), *Sanicula europaea* (žindava evropská), *Paris qudrifolia* (vraní oko čtyřlisté), *Asarum europaeum* (kopytník evropský), *Euphorbia amygdaloides* (pryšec mandloňovitý), *Viola reichenbachiana* (violka lesní) a *Senecio ovatus* (starček Fuchsův); dále druhy sestupující: *Prenathes purpurea* (vesenka nachová), *Ranunculus lanuginosus* (pryskyřník kosmatý) a *Polygonatum verticillatum* (kokořík přeslenitý).

BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Na kamenitých svazích se více uplatňují: *Athyrium filix-femina* (papratka samičí), *Dryopteris filix-mas* (kapraď samec), dále *Asarum europaeum* (kopytník evropský), *Galeobdolon montanum* (/hluchavka/ pitulník horský); na vlhkčích místech *Impatiens noli-tangere* (netýkavka nedůtklivá), *Circaea lutetiana* (čarovník pařížský). *Dryopteris carthusiana* (kapraď osténkatá), *Oxalis acetosella* (šťavel kyselý), na humóznějších místech např. *Geranium robertianum* (kakost smrdutý).

Na humusem obohacených půdách se dále přidávají: *Mercurialis perennis* (bažanka vytrvalá), *Actaea spicata* (samorostlík klasnatý) nebo *Impatiens noli-tangere* (netýkavka nedůtklivá).

BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Při humusovém obohacení kamenitých půd nabývá větší pokryvnosti *Mercurialis perennis* (bažanka vytrvalá), *Galeobdolon montanum* (/hluchavka/ pitulník horský), *Dentaria enneaphyllos* (kyčelnice devítilistá), *Hordelymus europaeus* (ječmenka evropská), *Dryopteris filix-mas* (kapraď samec), *Dentaria bulbifera* (kyčelnice cibulkonosná), *Galium odoratum* (mařinka vonná), *Geranium robertianum* (kakost smrdutý) a *Oxalis acetosella* (šťavel kyselý).

Na vlhkých půdách se uplatňují: *Impatiens noli-tangere* (netýkavka nedůtklivá), *Aegopodium podagraria* (bršlice kozí noha), *Stachys sylvatica* (čistec lesní), *Circaea lutetiana* (čarovník pařížský), *Festuca gigantea* (kostřava obrovská), i *Carex brizoides* (ostřece třeslicovitá) či *Sanicula europaea* (žindava evropská).

BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Na středně zásobených půdách se s proměnlivou pokryvností objevují: *Oxalis acetosella* (šťavel kyselý), *Galium rotundifolium* (svízel drsný), *Luzula luzuloides* (bika hajní), *Galium odoratum* (mařinka vonná), *Detaria bulbifera* (kyčelnice cibulkonosná).

Na chudých půdách kromě *Luzula luzuloides* (bika hajní), *Dryopteris carthusiana* (kapraď osténkatá) jsou další druhy: *Vaccinium myrtillus* (borůvka černá), *Avenella flexuosa* (metlička křivolaká), *Calamagrostis arundinacea* (třtina rákosovitá), *Carex pilulifera* (ostřece kulkonosná), *Hieracium murorum* (jestřábník lesní), či na nejchudších i *Calluna vulgaris* (vřes obecný), *Vaccinium vitis-idaea* (brusinka) a mechorosty: *Dicranum scoparium* (dvouhrotec chvostnatý), *Polytrichum formosum* (ploník ztenčelý), *Pohlia nutans* (paprutka nící), *Pleurozium schreberi* (pokryvnatec Schreberův) či *Leucobryum glaucum* (bělomech sivý), a lišejníky: *Cladonia* sp. (rod dutohlávka), *Cetraria* sp. (rod pukléřka).

BUČINY

Vazba na abiotické prostředí:

Těžiště výskytu bučin **je ve středních polohách vrchovin či v podhorských částech hornatin.**

Do nižších poloh (vyšších částí pahorkatin až vrchovin) **sestupují na chladných expozicích či údolích.**

Zaujímají nejrůznější terénní tvary.

Optimum společenstev bučin je v rozpětí nadmořských výšek (400 m – Fp n.st.) - **500 – 700 m n.m.**

Ve skupině typů geobiocénů *Fageta paupera* jsou tyto biocenózy rozšířeny i v pahorkatinách (jejich vyšších částí na různých expozicích).

BUČINY

Soupis skupin typů geobiocénů (stg) s geobiocenologickými formulemi:

3 AB-B(BC) 3	***Fageta paupera inferiora***	**holé bučiny nižšího stupně**	**Fp inf**
4 (A) AB-B 1-2	*Fageta humilia*	zakrslé bučiny	Fhum
4 BD-D 1-2	*Fageta tiliae humilia*	zakrslé lipové bučiny	Ftilhum
4 A 3	***Fageta quercino-abietina***	**dubo-jedlo-bučiny**	**Fqa**
4 AB 3	***Fageta abietino-quercina***	**jedlo-dubo-bučiny**	**Faq**
4 AB-B(BC) 3	*Fageta paupera superiora*	holé bučiny vyššího stupně	Fp sup
4 B 3	***Fageta typica***	**typické bučiny**	**Ft**
4 BC 3	*Fageta aceris*	javoro-bučiny	Fac
4 BD 3	*Fageta tiliae*	lipo-bučiny	Ftil
4 BC-BD 4	*Fageta tiliae aceris*	lipo-javoro-bučiny	Ftilac

BUČINY

Postavení stg v ekologické mřížce:

<table>
<tr><td>3. vs</td><td>stg</td><td>latinsky</td><td colspan="5">Fp inf</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="5">4. vs</td><td></td><td>latinsky</td><td colspan="3">Fp sup</td><td colspan="2">Ftilac</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>latinsky</td><td>Fqa</td><td>Faq</td><td>Ft</td><td>Fac</td><td>Ftil</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">TŘ</td><td>vůdčí</td><td>A</td><td>AB</td><td>B</td><td>BC - βγ</td><td>BD</td><td>C</td><td>D</td></tr>
<tr><td>omezené</td><td>A"</td><td>AB"</td><td>B"</td><td>BC"</td><td>BD"</td><td>C"</td><td>D"</td></tr>
<tr><td>stg</td><td>latinsky</td><td colspan="3">Fhum</td><td></td><td>Ftil hum</td><td></td><td></td></tr>
</table>

BUČINY

Edafické kategorie v rámcích stg:

<table>
<tr><td colspan="11">BUČINY</td></tr>
<tr><td rowspan="2">3.
vs</td><td rowspan="2">stg</td><td>česky</td><td colspan="8" rowspan="2">h_BK n.st.
Fp inf</td></tr>
<tr><td>latinsky</td></tr>
<tr><td rowspan="9">4.
vs</td><td rowspan="2">stg</td><td>česky</td><td colspan="8" rowspan="2">h_BK v.st.
Fp sup | lp-jv-BK
Ftilac</td></tr>
<tr><td>latinsky</td></tr>
<tr><td rowspan="2">stg</td><td>česky</td><td rowspan="2">↑</td><td rowspan="2">db-jdBK
Fqa</td><td rowspan="2">jd-dbBK
Faq</td><td rowspan="2">t_BK
Ft</td><td rowspan="2">jv-BK
Fac</td><td rowspan="2">lp-BK
Ftil</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>latinsky</td></tr>
<tr><td>EK</td><td></td><td>M K I N</td><td>I N S F</td><td>F B H</td><td>D A - V</td><td>W</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">TŘ</td><td>vůdčí</td><td>A</td><td>AB</td><td>B</td><td>BC - βγ</td><td>BD</td><td>C</td><td>D</td></tr>
<tr><td>omezené</td><td>A"</td><td>AB"</td><td>B"</td><td>BC"</td><td>BD"</td><td>C"</td><td>D"</td></tr>
<tr><td>EK</td><td></td><td>N Y</td><td>N Y</td><td>C Y</td><td>A</td><td>A C</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">stg</td><td>latinsky</td><td rowspan="2">↓</td><td colspan="3" rowspan="2">Fhum
z_BK</td><td></td><td rowspan="2">Ftil hum
z_lp-BK</td><td colspan="2" rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>česky</td></tr>
</table>

BUČINY

Chorologicko-chronologický původ:

Převažují prvky vegetačního pásu buku a jedle FA (Fagus-Abies /FA/),

uplatňují se ještě prvky pásu smíšeného listnatého lesa QTA (Quercus-Tila-Acer /QTA/),

sestupují sem i prvky pásu smrku P (Picea /P/).

Prvky nelesních pásů jsou nepřítomny, anebo jsou zcela výjimečně na edaficky a expozičně podmíněných lokalitách.